

IT-revyen

Aktuelle nyheter og temaer i IT-markedet og bransjen forøvrig: Produkter, tren-der, erfaringer og observasjoner – med tilhørende kommentarer, anbefalinger og gode råd.

Operativsystemer dør aldri

To år etter at Windows 95 gikk over i historien – sett fra Microsofts side, følger Windows 98 etter. 1. januar var det slutt på den offisielle supporten for produktet, mens ON LINE (web-basert) support vil fortsette i en udefinert periode.

Annonseringen fra Microsoft forårsaker ingen hevede øyenbryn. Dette er normalt. IT-produkter, enten de er myke eller harde, har endelig levetid og går til slutt ut på dato – av en eller annen årsak. Når vi likevel velger å dvele ved annonseringen er det fordi det 'naturlige' i denne progresjonen slett ikke alltid er like naturlig. Mens en bil eller en maskin slites i bruk, og derfor har endelig fysisk levetid, er det ikke slik med programvare. Tvert imot egner Windows 98 seg i mange tilfeller like bra til sine opprinnelige formål i dag som den gjorde i 1998. Dessuten er selve levetiden verdt en liten tanke. Windows 98 avgikk ved døden etter mindre enn ett år, og ble erstattet av Windows 98SE (SPECIAL EDITION) i 1999 – av årsaker vi diskuterte i artikkelen om Sun, Microsoft og tynne klienter i Mellvik-Rapporten nr. 108 (side 5). W98SE ble levert som eneste eller ett av to alternative operativsystemer på nye produkter så sent som i slutten av 2001.

Produktet som nå går over i historien, er med andre ord ikke mer enn 5 år gammelt – 2 år kortere enn tilsvarende for Windows 95. Likeledes kjøres W98 på nærmere 20% av alle Windows-systemer i drift. Det er vesentlig mer enn ca. 6% for Windows XP – hvilket avslører den kanskje viktigste årsaken til forkortet levetid. Det er i Microsofts og hele PC-bransjens interesse å få sendt disse systemene til de evige jaktmarker snarest. Bransjens avhengighet av kortere levetider på produkter er større og mer synlig enn noen gang, og bringer i hu den utmerkede boken "The Software Conspiracy" av Mark Minasi, som burde være obligatorisk lesestoff for alle som har en direkte eller indirekte tilknytning til innkjøp av IT-utstyr (se Mellvik-Rapporten nr. 68).

Når et produkt 'forsvinner' på denne måten, er oppfatningen i mange kretser at et skifte er nødvendig fordi support blir vanskelig eller kostbart. Kun unntaksvis er så tilfelle. Faktum er at de aldersstegne systemene gjerne er både stabile og pålitelige: De har lagt barnesykdommene bak seg, gjennomgått flere års tilpassningsprosess og kan tikke og gå i årevis så lenge de ikke 'forstyrres'. Nå er mange omgivelser for dynamiske til at en slik stabilitet kan vare, men 20% av den installerte Windows-basen er et enormt tall – som understreker det velkjente forhold at operativsystemer praktisk talt aldri dør. De kan glemmes, glemmes og tape markedsandeler, men blir aldri borte. Sist vi sjekket, fant vi fortsatt flere Digital PDP11/20-maskiner fra før 1975 som kjørte RSTS/E, et operativsystem knapt noen har hørt om i dag. Likeledes lever Norsk Datas Sintran III i beste velgående på minst en håndfull systemer. Og så sent som rett før jul hjalp vi en bekjent med å gjenopprette Internett-forbindelsen til en Windows 3.11-maskin. Internett-leverandøren ville ikke lenger akseptere Internet Explorer 4.1 "av sikkerhetsmessige årsaker". At den tilårskomne utgaven av IE i realiteten er vesentlig sikrere enn dagens versjoner – blant annet fordi den består av 90%+ færre kodelinjer, falt for døve ører hos ISP'en.

Slik kan vi fortsette. Poenget i denne sammenheng er ikke operativsystemenes evige liv, men det faktum at leverandørens – i dette tilfellet Microsoft – manglende support for et produkt, ikke betyr at vi må eller bør fase det ut. Mottoet må fortsatt være optimalt verktøy til oppgaven, og er W98SE i stand til å gjøre jobben, og forøvrig er en del av et stabilt produkt, lar vi systemet ganske enkelt være i fred. Markedet har – mer eller mindre selvforskyldt – havnet på et spor der leverandørene får bestemme når vi skal oppgradere eller skifte ut våre produkter.

Det er ikke bare en uønsket, men også en uakseptabel situasjon. Vi har i løpet av de siste årene sett flere eksempler på at markedet – kundene – har presset leverandører tilbake til 'fornuften'. Det best kjente eksemplet er Sun Microsystems Solaris for Intel x86 (se Mellvik-Rapporten nr. 110 side 29), som ble tatt av dage for deretter å komme tilbake i prislister – og sågar havnet langt oppe på prioriteringslisten for videre utvikling.

Vi tror ikke det vil komme noe ramaskrik fra markedet mot Microsofts dødsdom over Windows 98, men at systemet vil leve i beste velgående i 5 år til, er det ingen tvil om. Mottoet er å foreta utskiftninger og oppgraderinger når det er riktig for oss som kunde, ikke når det passer leverandøren.

Trender? Hvilke trender?

Det er klart vi leser om trender, hører om trender, observerer trender og diskuterer trender. Trender er viktige for planleggingen. Vi har behov for kvalifiserte antagelser om fremtiden.

Trender fremkommer typisk ved å studere, analysere og/eller sette sammen beslektede utviklingsrekker. At vi i årene fremover vil se flere 64-bits systemer og større disk er en utvikling, ikke en trend. Nye eller endrede anvendelser av teknologi på bakgrunn av denne utviklingen, kan heller ikke kalles trender før de eventuelt blir synlige i markedet. Først da oppstår det krefter som i sin tur påvirker utviklingen. Så skal vi unnlate å gi oss i kast med en diskusjon om hva som kom først og hva som er viktigst – trendene eller utviklingen.

I stedet skal vi komme med en aldri så liten – og matnyttig – trendanalyse. Selv en relativt overfladisk observasjon av PC-markedet avslører følgende forhold: Relativt beskjeden progresjon innen systemprogramvare har ikke vært til hinder for introduksjon av en rekke nye systemtyper – skreddersøm for ulike anvendelser og segmenter. Vi har blant annet fått ...

- ✘ ...spill-maskiner – tilpasset en ung generasjon hvis systemkrav styres av en kontinuerlig strøm av mer avanserte og krevende spill,
- ✘ ...Media-Center maskiner som skal være sentraler i våre underholdningssystemer, med fokus på lyd, video, radio, TV-mottaker, fjernkontroll, opptaks- og redigeringsmuligheter,
- ✘ ...portable maskiner med brede, filmtilpassede skjermer, våre dagers mobile filmfremvisere som underholder en ung, mobil generasjon på T-bane, buss, tog og fly,
- ✘ ...tablet-PCer der tastaturet gjemmes bak en trykkfølsom skjerm som kan motta notater og være interaktiv på samme tid,
- ✘ ...PDA/mobiltelefon-kombinasjoner som i løpet av maksimum 2 år vil eliminere behovet for rene PDAer,

- ✘ ...alminnelige maskiner – for ‘alminnelige brukere’ som skal skrive og redigere tekst, lage Web-sider, arbeide med regneark, lese epost og surfe på nettet,
- ✘ ... og alminnelige bærbare for den samme brukergruppen, med lavere vekt, bedre batterikapasitet og enklere mobilitet.

Hvilke trender får vi så ut av dette? Først og fremst en bekreftelse på et forhold som har vært i gjære i flere år – at tiden er ute for generelle, altnulig-systemer. Vi har omsider passert IT-alderens ekvivalent til Ford T-modell stadiet. Markedet har nok en gang oppdaget at drømmen om universelle systemer som egner seg like godt til alle oppgaver, var et mareritt. Å bygge hus med universalkniv lot seg ikke gjøre. Derfor kommer vi i 2004 og fremover ikke til å kjøpe generiske PCer, men oppgavetilpasset utstyr.

Hvor det da blir av standardisering og homogenisering? Den fortsetter ufortrødent videre – armert med fornuft i stedet for desperasjon: Det er ikke god økonomi å standardisere på kassevogner når vi skal drive persontransport – for å sette det hele en smule på spissen.

En mindre opplagt, men like viktig trend ble diskutert i nettavisen The Inquirer [www.theinquirer.net] i romjulen. Under overskriften "THE IT INDUSTRY IS SHIFTING AWAY FROM MICROSOFT" tar avisen frem en rekke av de samme faktorene som ble diskutert i artiklene om Linux og Microsoft i Mellvik-Rapporten nr. 111 og 112, og påviser at forandringen – trendsiftet – allerede har funnet sted. Slik er det med store forandringer. De kommer aldri brått og er lite synlige til å begynne med. I ettertid er det alltid like forunderlig at markedet ikke oppdaget endringen tidligere.

Utover en jevnt økende fokus på Open Source og ‘desertering’ til Linux,⁹ ser heller ikke The Inquirer for seg noen revolusjonerende forandringer i 2004, men påpeker at Microsoft selv dro ut bunnproppen i skipet ved lanseringen av den beryktede Licensing 6.0. Vi vil i første omgang se konsekvensene av forandringen i Microsofts kvartalsvise regnskaper til amerikanske myndigheter. Inntil nylig rant pengene inn i så strøme som at det var lett for selskapet å overgå analytikernes forventninger hvert eneste kvartal. Tapsprosjekter som Xbox, Hotmail, MSN og MSNBC har fått gigantiske pengeoverføringer fra Windows og Office, som står for praktisk talt alle nettoinntektene og har bruttomarginer på over 80%. For å opprettholde resultatene, må noen av disse negative overføringene stoppes. Derfor vil 2004 kreve konsolideringer hos Microsoft, og det blir spennende å se hvordan selskapet prioriterer. Valgene i den forbindelse forteller langt mer om planene for fremtiden enn pressemeldinger, foredrag og presse-møter.

Hva er Ethernet VPN?

En misforståelse kort og godt. Ethernet er en link-protokoll – som vi gjerne kan sikre, men VPN og Ethernet?

Joda, sier utstyrsleverandøren Nortel Networks, og flere andre følger etter: "Ethernet VPN er ikke bare noe vi trenger, det er noe mange miljøer ikke kan leve uten!" Ingen utenfor en markedsføringsavdeling vil bruke så kraftig skyts, men at

⁹ Den ferske meldingen fra Israels myndigheter, som har suspendert alle innkjøp fra Microsoft for å undersøke OPEN SOURCE alternativer, føyer seg inn i rekken, og representerer en tøff start på nyåret for Microsoft.

konseptet har et marked er hevet over tvil. Det handler ganske enkelt om å utvide lokalnettet via en delt infrastruktur – i bokstavelig forstand etablere virtuelle private nett, i dette tilfellet på link-nivå med Ethernet som protokoll, og med den grad av sikring vi måtte ønske.

Første forutsetning for å forstå både meningen og nytten er å legge til side den oppfatningen mange har fått – at VPN er det samme som krypterte punkt-til-punkt forbindelser. Den riktige betydningen er at VPN er et virtuelt, logisk nettverk med et vilkårlig antall noder og like vilkårlig utstrekning. Et Ethernet VPN utvider vårt Ethernet-baserte lokalnett ved å etablere tunneller mellom Ethernet-segmenter – eksakt som tilsvarende for IP VPN. Forskjellen er protokollen og nivået i protokoll-hierarkiet.

Å kjøre Ethernet i tunnel på denne måten er ikke engang noen nyhet, slik Nortels produkt-litteratur gir inntrykk av. På den andre siden er det også et faktum at anvendelsene hittil har vært av det mer esoteriske slaget. Forandringen er først og fremst bruken av fiber som fysisk medium. Etter overinvesteringer i legging av optisk fiber over store deler av verden i siste halvdel av 90-årene, finnes det i dag store mengder ubrukt kapasitet – spesielt i store byer i USA, Canada og Europa. Eierne kan selge denne kapasiteten billig, og virtuelle Ethernet-forbindelser er et alternativ som har hatt betydelig kommersiell suksess, spesielt i Nederland.

Dermed får vi enda en debattrunde om hva som er optimalt nivå for sammenkobling: Transport/IP/lag 3 eller link/Ethernet/lag 2. Og uansett hva Nortel eller andre måtte hevde, er svaret at de fleste situasjoner er best tjent med å koble sine nettverk sammen med lag 3. Ethernet VPN er for unntakene, når vi har behov for eller nytte av å kontrollere linknivået hele veien, eller som erstatning for eldre og mindre egnet teknologi. For eksempel er Ethernet VPN både billigere, mer effektivt og enklere enn ATM. Derfor er dagens typiske Ethernet VPN-kunder tidligere ATM-brukere. Mer komplisert er det ikke.

Er din PEN-DRIVE sikret?

PEN-DRIVE? Ikke er den pen, ikke ligner den på en penn, og ei heller inneholder den noen 'drive' – verken av den ene eller andre typen. Alt den har til felles med en 'drive' – i betydningen 'disk-drive' – er at den kan lagre data. Permanent. Om uttrykket er aldri så misvisende eller meningsløst, fotfeste har det fått, og smått om senn blir betydningen innlysende – akkurat som tilfellet er med (for eksempel) 'hjemmeside'.

PEN-DRIVES er de altså blitt hetende, disse duppedingsene som henger i nøkkelknippet, rundt halsen eller slenger i lommene – med lagringskapasitet fra noen få MB til et par GB. De har sågar erstattet diskettene som siste skanse for oppstart av maskiner (boot-disk), og representerer dermed diskettens endelige bane.

Andre varianter kalles MemorySticks, CompactFlash og så videre, og har det til felles at de er basert på såkalt Flash-hukommelse og kan lagre relativt store mengder data. Så langt er alt vel og bra, men hvordan er disse dataene sikret – der de bokstavelig talt slenger rundt oss? Problemstillingen ble aktualisert i forbindelse med at medisinske data tilhørende kreftpasienter fra et britisk sykehus havnet på vidvanke for noen måneder siden.

Sony, som eier MemoryStick-varemerket og er en stor aktør på området, påpeker at alt er som før: Flyttbare media er nettopp det, og risikoene er de samme. En høyst diskutabel påstand etter vår oppfatning, fordi kapasiteten er dramatisk større enn tidligere teknologier, samtidig med at den fysiske størrelsen er mindre og lettheten (fysisk og hastighetsmessig) med hvilken data kan tappes, er vesentlig bedre.

Om vi ikke har hatt det tidligere, er det med andre ord på høy tid med retningslinjer for bruk av PEN-DRIVES og andre flash-enheter i organisasjonen. At verdifulle eller konfidensielle data lett kan komme på avveie, er kun én av truslene som følger i kjølvannet av de nye enhetene. Virus er en annen, installasjon av ikke-godkjent programvare en tredje – og listen fortsetter.

Programvare for kryptering av data er ett av tiltakene som kan settes i verk, forbud mot bruk av slike enheter er en annen mulighet, men viktigst av alt er å gjøre noe. Signaleffekten overfor brukerne om at problemstillingen er alvorlig og behandles med tilsvarende seriøsitet, er et nødvendig første trinn for å etablere bevissthet rundt bruken. Veien derfra er i alle fall delvis kjent – og verktøyene finnes.

Promiskuøse HP

Mange med oss ble overrasket over HPs Linux-kampanje i fjor høst. Helsides annonser og annet markedsføringsmateriale proklamerte en sterk satsing på å bli nummer én på Linux-kompetanse og -produkter. Ett år etter at selskapet ryddet rekkene for 'Microsoft-fiendtlige' elementer, hadde pipen fått et nytt toneleie.

Men hvor lenge var Adam i Paradis? I januar 2004 er vi tilbake til utgangspunktet. "Microsoft og HP skal samarbeide enda tettere enn før" leser vi i fagpresse og dagspresse både her hjemme og internasjonalt. Begge ser en felles fiende i IBM, får vi vite, og det gamle ordtaket om at "min fiendes fiende er min venn" fungerer fortsatt.

Nå er nok sammenhengen mer komplisert enn som så. HP har i 10 år vært Microsofts fremste våpendrager og har uten tvil hatt store fordeler av dette. Det skal ikke stor fantasi til for å ane at selskapets Linux-satsing har falt Bill Gates tungt for brystet, og at han umiddelbart innkalte Carly Fiorina på teppet. Med kniven på skrivebordet og sjarmen i baklommen har Gates og Ballmer sørget for å bringe HP tilbake til den rette tro. Fiorina er imidlertid ikke kjent for å gi ved dørene, og har utvilsomt fått med seg bedre betingelser på kjøpet. At selskapet fortsetter sin Linux-business er vi ikke i tvil om, men uten å snakke med så store bokstaver. Mon tro om bedre betingelser fra Microsoft var en målsetting hele veien? Det ferske samarbeidet med Apple på media- og underholdningsfronten peker i den retningen. Gates & Co. har arbeidet hardt for å bli HPs eneste partner på området, men har ikke det som skal til. [Vi kommer tilbake til HP/Apple-samarbeidet i neste utgave.]

Fokuseringen på IBM som hovedfiende er både betimelig og velbegrunnet for både Microsoft og HP. Kombinasjonen IBM/Linux fremstår som en stadig mer vellykket symbiose, hvilket på den ene siden styrker IBMs markedsposisjon i forhold til erkekonkurrenten HP, og samtidig eroderer Microsofts posisjon som IBM-partner. Så langt har denne 'trusselen' først og fremst berørt HP, ettersom Linux primært har vært et tjener-alternativ. I siste halvdel av 2003 begynte bil-

det imidlertid å forandre seg, ikke minst fordi IBMs interne konvertering fra Windows til 'Linux desktop' setter spor.

IBM er en substansiell organisasjon uansett målestokk, og lar naturlig nok ikke prinsipper eller preferanser med hensyn til plattformvalg gå foran det daglige virke. Derfor regner selskapet med ytterligere 2 år før overgangen til Linux på bordflaten er fullført. Ikke desto mindre kan IBM allerede demonstrere at de spiser sin egen medisin, og fremskaffe tall som 'dokumenterer' såvel produktivitet som kostnader knyttet til forandringen. Om tallene er pålitelige? Det kommer an på øynene som ser. Uansett er graden av pålitelighet minst på linje med Microsoft-finansierte TCO-studier av Windows, som har dukket opp de siste månedene. I dette tilfellet er det eksemplet mer enn tallene som skaper oppmerksomhet – og som får HP og Microsoft til å gå i skyttergravene for alvor. [Se også kommentar om trender på side 26.] ■